

Miquel Coll, president de l'Associació de Producció Agrària Ecològica de Mallorca:

“Hi hauria d’haver un sindicat d’àmbit estatal que recollís el sentir de tots els pagesos ecològics”

En Miquel Coll és, des de l’any 2017, president de l’Associació de Producció Agrària de Mallorca, una entitat potent que està transformant el panorama d’aquest sector a l’illa. Des d’obradors, una ADV pròpia, i canals de comercialització conjunta. Fan xarxa amb altres entitats, impulsen una cooperativa de producció eco i publiquen cada any una agenda amb consells i informació relacionada amb l’agricultura ecològica. Hem parlat amb ell sobre la situació del sector, dels reptes i les oportunitats que detecten i com les estan entomant.

TEXT I IMATGES: ALBA GROS.

En Miquel Coll no volia ser pagès. Les hores passades fora vila, amb els avis paterns i materns, eren en el seu moment “*més una purga*” que no pas un entreteniment gustós, segons ell mateix recorda. Segurament per això ni es va plantejar d’estudiar agronomia i va fer els estudis d’enginyeria industrial. Però la crisi del totxo, cap al 2008, va propiciar que en el seu cap o en el seu cor saltés un ressort que el fes remirar la terra: “*me va venir una certa crida*”, diu. Així que es va començar a formar, va agafar les finques familiars, es va associar a l’entitat mallorquina que aglutina productors i productores eco i, al cap de deu anys, en va sortir escollit president.

Fa poc heu acabat una diagnosi de la situació de la producció agrària ecològica a Mallorca.

Sí, per saber cap on havíem de dirigir les polítiques, cap on havíem d’incidir... era important saber què som, què feim, què produïm i com està estructurat el sector. Per això la Conselleria ens va encomanar aquesta tasca, cosa que ens ha permès tenir una foto molt bona del sector perquè s’han fet moltíssimes entrevistes...

I com heu trobat el sector?

Dins el context de les explotacions agràries, les ecològiques són les que tenen pagesos més joves, amb una mitjana d’edat molt més baixa que les convencionals –que estan en una edat mitjana propera a la jubilació–, amb un perfil de gent més formada –gent que ha entrat al sector agrari des d’altres sectors i que han optat per l’ecològic. D’altra banda, any rere any augmentam superfície conreada, nombre d’operadors... hi ha un creixement sostingut any rere any de l’agricultura ecològica a Mallorca.

Cada any us arriben a Mallorca setze milions de turistes. Com condiciona el sector?

L’impacte del turisme es deixa sentir en moltes coses, com per exemple en les normatives relacionades amb la política del sòl, molt marcades per la pressió del sector constructiu i turístic, que moltes vegades han anat de la mà. Tenim una llei de sòl rústic que permet construir amb 14.000 metres quadrats fora vila que, de facto, és urbanitzar tota l’illa. A més, el fet de poder accedir a la terra és molt complex perquè el preu no ve marcat per la capacitat productiva que pugui tenir sinó pel benefici econòmic que pot generar en una venda immobiliària.

Quant a demanda, un dels perfils de turista (amb 16 milions en tenim de tot tipus) sí que demana producte eco i fet aquí. Això ha impulsat subsectors, sobretot en producte elaborat i com a màxims exponents el vi i l’oli. També ha vingut molt d’inversors de fora que han posat els diners en finques –més en vi que en oli– i que no comercialitzen aquí, la producció se’n va al país d’origen dels inversors. Totes aquestes coses distorsionen molt el teixit de fora vila.

Com és la finca tipus de producció agrària ecològica?

Aquí et trobes que hi ha molta heterogeneïtat. En

superfície poden estar cap a les vint-i-cinc hectàrees. Quant a cultius, pots trobar de tot. Algunes estan més centrades en un sol cultiu però també n'hi ha d'altres que tenen policultiu, tot i que cada vegada són menys. Aquestes darreres són un poc el retrat del que eren les produccions tradicionals d'aquí a les Illes, amb molta diversitat de produccions, des de cultius llenyosos, fins a horta, ramaderia... Aquella tradició de no tenir tots els ous al mateix paner per cobrir qualsevol eventualitat.

Al final també veus –potser impulsat per la competitivitat– que s'acaba tendint a una especialització per optimitzar al màxim els costos i ajustar preus... encara que va un poc en contra de la filosofia que hauria de ser. Però poder tenir molta diversitat en finques petites també és complicat.

Parlem d'APAEMA, més enllà de les sigles

La nostra associació va néixer per una demanda clara d'una part de la societat agrària o en vinculació amb el món agrari que no se sentia representada entre els actors tradicionals, ni en els àmbits del sindicat, ni en l'àmbit de cooperatives perquè tenien una altra visió de com havia de ser el món de fora vila. Això és el bessó inicial d'APAEMA.

A partir d'aquí, nosaltres tenim una heterogeneïtat de socis molt ampla, des de gent que és més soci simpatitzant que potser no té un vincle amb fora vila gaire gran però que vol donar suport a la feina i les activitats que feim, fins a socis amb explotació que són més participatius.

Tenim una secció apícola que és molt potent, molt dinàmica, amb un centenar d'apicultors, i també tenim una ADV dins l'associació que dona assessorament en olivar, vinyes, extensius, horta... Som una amalgama bastant gran de perfils diferents però amb una idea comuna.

Tu què creus que ha suposat per al sec-

tor l'existència d'APAEMA

Som una entitat que, en certa manera, dona representativitat al sector, encara que de part de les institucions ens costa que se'ns reconegui perquè no som un sindicat o una OPA i hem de lluitar perquè se'ns doni veu i vot en les diferents meses sectorials. Hi hauria d'haver un sindicat d'àmbit estatal que recollís el sentit de tots els pagesos ecològics, perquè els tradicionals no acaben d'estar per l'estrictament ecològic, i és clar, hi estàs o no hi estàs.

APAEMA fa xarxa amb altres entitats de l'illa. Quin és el vostre vincle i com us retroalimenteu?

Hi ha entitats amb qui tenim molt de vincle ja de manera històrica, com per exemple amb el Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica, o amb l'Associació de

“El preu [d'una finca] no ve marcat per la capacitat productiva que pugui tenir sinó pel benefici econòmic que pot generar en una venda immobiliària”

Varietats Locals, amb qui hem compartit oficina. Hi ha moltes coses en què ens complementem o en què tenim una visió bastant semblant. Després tenim les entitats germanes de Menorca (APAEM) i d'Eivissa i Formentera (APAEFF), amb

les quals estam en contacte continu i ens volem constituir com a federació, i lluitam plegats per l'agricultura ecològica de les nostres illes. Després hi ha altres entitats ecologistes amb qui tenim força relació i amb qui de vegades feim accions reivindicatives conjuntes.

La Cooperativa de Pagesos Ecològics és un cas especial?

La Cooperativa va néixer d'APAEMA, és com un fill nostre. La demanda més gran de tots els productors és la del suport a la comercialització i donar sortida als seus productes. Com a entitat sense ànim de lucre era una demanda que no podíem atendre directament, però sí que podíem organitzar una cooperativa que fes aquesta tasca comercialitzadora.

La cooperativa es va constituir per donar sortida al mè ecològic de l'illa, que s'havia de vendre com a convencional perquè no trobava canals de comercialització. Per tant, al principi només estava constituïda per ramaders. Però, a part, després també es va muntar un obrador carni vinculat a la cooperativa per fer tota la part de desfeta de les canals. Ara hem de dir que el tenim aturat perquè ens falta massa crítica per cobrir les despeses fixes.

Encara està constituïda només pel sector ramader?

A la cooperativa s'hi ha afegit una secció d'horta arran d'un projecte de coordinació de produccions per tal de donar servei a clients que d'una altra manera no hi podríem arribar. Això ha permès que estiguem fent feina amb el Supermercat cooperatiu de Palma, amb la xarxa d'escoles de Palma... tot canalitzat a través de la cooperativa.

I el projecte S'Obrador?

A l'estiu, quan tens plena producció d'aliments frescos –fruita, verdura– et trobes que no tota és comercialitzable, però no

Hortec som una cooperativa que produeix i distribueix fruites i verdures de conreu ecològic.

Treballem amb estima i dedicació perquè l'alimentació amb productes ecològics sigui una realitat per a tothom.

Si està interessat en oferir els nostres productes al seu establiment, contacti amb nosaltres i l'informarem.

Hortec

fruites i verdures de conreu ecològic

Hortec SCCL · Transversal 8, 47 · 08040 Mercabarna · Tel. 93 263 43 04 · Fax 93 263 07 97 · E-mail: info@hortec.org · www.hortec.org

tothom es pot permetre una instal·lació on poder transformar aquest producte. Teniem una certa demanda per donar sortida a aquesta situació. Ara a S'Obrador s'hi fa confitura, salsa de tomàtiga, xips deshidratats, conserva de llegums i poc a poc estan veient que surten possibilitats de nous productes. És un projecte molt viu i flexible; està dimensionat com a projecte pilot i per ser competitius en preu nos falta redimensionar instal·lacions i espais.

El suport públic en el finançament us ha permès engegar, no?

Sí, totalment.

En el cas del mè ecològic imagino que va ser similar. Són projectes que s'han pogut autosostenir?

Mos costa. Mos falta massa crítica. Són projectes amb una necessitat de gestió que és molt important i imprescindible, i que ara mateix la cooperativa no pot mantenir com tocaria amb el volum de vendes que té. Un poc, la nostra idea és que l'Associació de Producció Agrària Ecològica pugui donar suport de gestió a la cooperativa, perquè tenim més capacitat de personal i més capacitat tècnica.

Per sort hi ha hagut una sèrie d'iniciatives públiques de compra de producte eco que han estat molt positives. Ara veurem si això es consolida, si és a llarg termini i si realment hi ha una aposta per al producte eco i local.

El cas de més ressò és el dels menjadors escolars a Mallorca

Els menjadors escolars tenen establert un percentatge obligatori de compra de producte local i, tot i que no ha de ser necessàriament ecològic, sí que ho hem notat. Va ser iniciativa de l'Ajuntament de Palma partir de certs plats del menú escolar elaborats amb ingredients que aportàvem els pagesos ecològics. Aquí hauríem de fer una reflexió: les empreses que ofereixen el servei de menjador donen de menjar als nostres fills. Mentre el pollastre ecològic pot anar a set o vuit euros el quilo, aquestes empreses no en paguen més de dos euros el quilo; quin pollastre els estan donant? No sé si nos plantejam gaire bé quina alimentació estem oferint i les implicacions que hi pot haver, per exemple en la resistència a antibiòtics que va sorgint.

“Si no hi ha un preu just per al pagès, no hi ha agricultura possible, ni ecològica ni no ecològica”

Per donar servei a les escoles necessites una certa escala productiva.

Sí, si les produccions són petites i molt diversificades no pots cobrir segons quines comandes. Per tant, al final has de demanar que els pagesos s'especialitzin en un aliment i es coordinin per poder donar servei a una cert volum de compra pública com pot ser un menjador escolar. Per això hem iniciat un projecte de coordinació de produccions i per això ja tenim demanat un projecte per fer un centre logístic on aglutinar les infraestructures que ara tenim escampades –com S'Obrador–, cosa que ens ajudarà a donar un servei més adient.

Cap on ha d'anar la producció agrària ecològica a Mallorca?

Cap a professionalitzar el sector.

No ho està prou?

Crec que nos hem de llevar certs estigmes que nos tenen: com per exemple que som quatre *hippies*... I ens hem de creure que podem donar un servei seriós, amb un producte de bona qualitat i de volum.

Jo crec que hem de créixer una mica. Amb tots els projectes que movem la idea és aquesta: donar eines als pagesos perquè puguin distribuir i comercialitzar les seves produccions a un preu just. Si no hi ha un preu just per al pagès, no hi ha agricultura possible, ni ecològica ni no ecològica. I les nostres fites són

anar empenyent cap aquí: professionalitzar i ajudar en comercialització i distribució.

Ara mateix nosaltres no som capaços de cobrir la demanda que hi ha d'aliments ecològics a Mallorca. Ve moltíssim de producte eco de fora. Aquí és cap on hem de centrar-nos: agafar més quota de mercat perquè la demanda hi és. I arribar a punts de dis-

“APAEMA ha d'actuar de catalitzador, ajudant a guanyar en economia d'escala i a fer coses col·lectives”

tribució més massius. Contínuament ens contacten xarxes de tendes, de supermercats o hipermercats...

Hem de connectar la demanda amb l'oferta. Tal com estan estructurades les explotacions és molt difícil que puguin donar servei a aquestes peticions. APAEMA ha d'actuar de catalitzador, ajuntant els productors i ajudant-los a guanyar en economia d'escala i a fer coses col·lectives, compartides, que ajudin a tenir una certa estructura, a ser competitiu i a entrar en el mercat.

Quines peticions faries a l'Administració?

Uf! L'Administració hauria de simplificar la burocràcia. També crec que tenim una regulació massa industrialitzada: els requeriments que et posen són pensats per a una gran indústria. No podem donar un caire massa industrial als aliments tradicionals perquè perden la seva identitat i les seves característiques. S'hauria de comptabilitzar la part més artesana de la producció, que fos més senzill. Si tens petites produccions de gallines, que es puguin sacrificar a finca, que no hagi d'anar a l'escorxador... Al final, si no volen que moltes explotacions desapareguin els han de facilitar les coses, sobretot a les mes petites, les familiars.

I de vegades et trobes que els tècnics de l'Administració tenen un desconeixement del món agrari una mica significatiu. Et posen unes pegues damunt coses que... s'ha de fer servir el sentit comú!

I els deures del sector ecològic?

Hem de guanyar més quota de presència dins la pagesia. Aquí estem en un 16,5% de superfície ecològica en el total de superfície agrària útil i per això necessitam que pagesos convencionals vegin l'ecològica com una opció viable i rendible. Aquest és el primer pas. Mos falta divulgació de cara a la societat sobre què i com produïm, com nos alimentam... Hem d'empènyer més en aquesta direcció, explicant els beneficis de l'agricultura ecològica tant per al planeta com per a nosaltres mateixos. 🌱